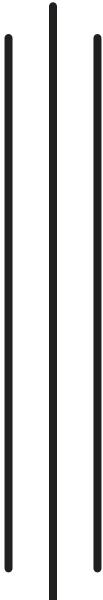

सम्मरीमाई गाउँपालिका
बाष्पिक गाउँ विकास योजना
आर्थिक वर्ष २०८०/०८१

सम्मरीमाई गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

फरेना, रुपन्देही
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

E-mail: sammarimairm@gmail.com
Web: www.sammarimaimun.gov.np

सम्मरीमाई गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
फरेना, रुपन्देही
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

मन्त्रालय

यस सम्मरीमाई गाउँपालिकाको गाउँसभा (तेह्रौ अधिवेशन) बाट आर्थिक वर्ष २०८०।०८। को पारित निती, कार्यक्रम तथा बजेट सहितको “गाउँ विकास योजना पुस्तिका” मा गाउँपालिका अध्यक्ष एवम् श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको संयोजकको तर्फबाट आफ्ना भनाई सम्पूर्ण गाउँपालिका बासी आदरणीय आमा, बुवा, दाजु भाई तथा दिदीबहिनीहरु समक्ष राख्न पाउदा म अत्यन्तै हर्षित भएको छु ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना सहित नेपालको संविधानले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको शासकीय संरचनाको व्यवस्था गरेको छ । विगतको शासन प्रणाली एवं व्यवहारले पछाडि परेका / पारिएका वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग एवं समुदायको समानुपातिक, समावेशी तथा सहभागिता मूलक पद्धति मार्फत मूलप्रवाहिकरण गरी समतामूलक समाज निर्माण गर्न सबै क्षेत्रबाट आएका राय सुभावलाई अधिकतम समावेश गरी आर्थिक वर्ष २०८०।०८। को नीति तथा कार्यक्रम स्वीकृत गरेका छौ । स्थानीय तहको दोस्रो चरणको निर्वाचन सम्पन्न भई हामी निर्वाचित भएको दास्तो वर्षमा प्रवेश गरिरहँदा निर्वाचनका समयमा गरेको प्रतिबद्धता बमोजिम नै गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा लगायतका अन्य सेवा प्रभावकारी रूपमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा हामी निरन्तर रूपमा लागिरहेको र सोही अनुसार प्रतिफल प्राप्त हुदै गएको समेत अवगत गराउन चाहन्छु ।

“कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, व्यवसाय, रोजगार र पुर्वाधार, समृद्ध सम्मरीमाई विकासको आधार” भन्ने नारालाई सार्थक बनाउने उद्देश्य प्राप्तिका लागि दीर्घकालीन सोच, दिगो विकासको अवधारणा सहितको योजना निर्माण गर्ने गरी तयार पारिएको आ.व. २०८०।०८। को नीति, कार्यक्रम तथा बजेटले समृद्ध गाउँपालिका निर्माणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, यस गाउँपालिकाको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट निर्माण कार्यमा सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिका उपाध्यक्ष ज्यू, सम्पूर्ण कार्यपालिका सदस्यहरु, गाउँसभा सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत कर्मचारीहरु, सम्पूर्ण गाउँपालिका बासीहरुमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै गाउँपालिकाको सिंगो परिवार पालिकाको समग्र विकास निर्माणमा लाग्ने प्रतिबद्धता सहित सम्पूर्ण पक्षबाट सदैव साथ र सहयोग गरिरहनेछ भन्ने अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद !

बिनोद कुमार श्रीवास्तव
अध्यक्ष

आज दिनी २०२०/०८/०५ गते का दिन मय समितीमार्क गाउपलिङ्ग
श्रद्धालुओं विनोद कुमार श्रीवास्तव चन्द्रको अद्यतनामा ७३ औं गाउपलिङ्ग
गा तथाल वर्गीकरण को उपायितोगा निम्न अनुसारको निर्णय गरिए।

उपायिता

प्री विनोद कुमार श्रीवास्तव (गा. पा. अद्यता)	
प्री कुमारी प्रियंका शाही विंड (अपायिता)	
प्री इविलाल गढ़राई (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)	
प्री शिष्ठ कुमार वास्तव वडा अद्यता) ७३. वडा	
प्री अजय कुमार गुप्त विनामा १२ वडा	
प्री आदित अली देवाव " ३ "	
प्री दिवाकर प्रसाद कुवे " ४ "	
प्री अवल कुमार माधव " X "	
प्री तोलन डेवर " ६ "	
प्री रामेश्वरमास कुमी " ८ "	
प्री विनोद कुमार वक्ता अधिकारी अद्यता	
प्री विकास जित लोच " "	
प्री शाकुनता चमार " "	
प्री शुभरमीति अहिरनी " "	
प्री सवित्री चमार " "	
प्री अमरोति देवी लोच " "	
प्री कुम्हसविति पाद्मी १२. वडा. अद्यता	
प्री राम छिशुन आहिर " "	
प्री शीतेश कुमार वास्तव " "	
प्री किसति वास्तव २ " "	
प्री इनामुल्लाह गुप्तलाल " "	
प्री चेतु चमार " "	
प्री इत्यावति चमाइन ३ " "	
प्री अमरावति देवी दीर्जन " "	
प्री अंट भुजा प्रसाद पाण्डेय " "	
प्री मीरा देवी नीरार " "	
प्री मीरा चमार " "	
प्री राजेश तेली शुप्ता " "	
प्री राम अवघ नर " "	
प्री मीरा मल्लाह " "	
प्री प्रसादवति घोषी " "	
प्री रामलाल गाँड द्वारा. अ. अ.	

मोलहु या पाई कमी

जुआँवा यादव ती उन्होंना डॉ एंड व्हर्ड. डॉ.

असरफुलेन अन्तर्मिति भारतसा कार्यता लिख अल्पेन नामिति है

रामदेव बुधा, फिरविश्वर, समाजिकीय गांधी.

मुख्यी महात्मा गांधी, वरस्य वाला प्रभुराम

रामगण्यनवकठा इस व्याचिके तामाजूदेहा

गिरिवरमाना नाम शिवालय द्वारा ग्रन्थालय

रामनन्द जी ज.स० पर्यं सेन वाणी

राम जनन पादप ४ नोवें बोर्ड

रमायणवास अवध ज्ञान ४ नोवें बोर्ड पर्य

पृष्ठ १ प्रविष्टि कारनाम ६१ बड़ा बायोलॉजी कॉल-

ब्रह्म प्रीति लेना लायोल

उत्तम अमीर नलि ३०१ वि० सी

दिल्ली, बैंगलोर ३०१ वि० सी

कौ ज्ञान कौर्य ३०२ लाप्टोप

वाजकुररिपिन ४४८ कुमारी

अमृता पालपाना जा. स

सुखरा लैल ३०३ का स

उवदेश वेदां ३०४ का. स.

पृष्ठ २ रामेश पासी ३०५ ए.

शिवाम जी ३०६ लायोला सर्वोच्ची

राम जनन नीट ३०७ वीजना शास्त्री प्रभु

क्षमानंदकुमी ३०८ कायाला सहयोगी

सम्मरीमाई गाउँपालिकाको

१३ औं गाउँसभामा प्रस्तुत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम-२०८०

उपाध्यक्ष ज्यू

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू
गाउँसभाका सम्पुर्ण सदस्य ज्यूहरु,
विषयगत शाखाका प्रमुख ज्यूहरु,
गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयका कर्मचारी साथीहरु,

“कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, व्यवसाय, रोजगार र पूर्वाधार, समृद्ध सम्मरीमाई विकासको आधार” भने पहिलो गाउँसभाको दीर्घकालिन सोचलाई सार्थक पार्ने प्रयत्नका साथ कार्यान्वयन गर्ने क्रममासम्मरीमाई गाउँपालिक स्थापना पछिको १३ औं गाउँसभामा अध्यक्षको हैसियतले आ.व. २०८०/०८१ को गाउँपालिकाका विकास नीं तथा कार्यक्रम आजको यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्ने पाउदा मलाई अत्यन्तै खुसी लागेको छ ।

धार्मिक, भौगोलिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक एवम् पर्यटकीय तथा कृषि क्षेत्रको महत्वका दृष्टिकोणले अत्यन्तै प्रबल सम्भावना भएको गाउँपालिका भएता पनि द्रुत विकास हुन सकेको छैन । विकासको क्रममा पछाडि परेका वर्ग तथा समुदायलाई मूल प्रवाहमा ल्याउने, उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गरि आर्थिक गतिविधिहरुको माध्यमद्वारा रोजगारी सृजना गर्ने, कृषि क्षेत्रको व्यवसायिक र आधुनिकिकरण गर्ने सुशासन प्रवर्द्धन गरि सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता कायम गर्ने, पर्यटन तथा कृषि क्षेत्रको विकासबाट प्राप्त लाभ लिई सबै क्षेत्रसम्म पुऱ्याउने, वन जंगलको संरक्षण सम्बर्धन र विकास गर्ने वातावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्ने, भौतिक पूर्वाधारको विकासमा लगानी वृद्धि गर्ने तथा सामाजिक विकासलाई संस्थागत गरी अपेक्षित विकासको प्रतिफल हासिल गर्ने एवम् आन्तरिक आयको दायरालाई फराकिलो बनाउदै संस्थागत सुदृढिकरण गर्ने तथा नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची-८ मा उल्लेख भए बमोजिमका अधिकारहरुमा संघीय र प्रदेश कानूनसँग नबाँझिने गरि कानूनको निर्माण तथा कार्यान्वयन गरि आत्मनिर्भर हुनुपर्ने समग्र चुनौतीहरु हाम्रो सामु रहेका छन् ।

स्थानीय तहको विकासको माध्यमद्वारा अपेक्षित उद्देश्यहरु हासिल गर्न नव निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको कुशल नेतृत्व अतिनै आवश्यक भए बमोजिम नेपालको संविधान, २०७२ ले स्थानीय सरकारको परिकल्पना गरे अनुसार दोस्रो कार्यकालको लागि २०७९ बैशाख ३० मा स्थानीय निर्वाचन सम्पन्न भई यस गाउँपालिकाको नेतृत्व मैले सम्हाले पछि पनि गाउँपालिकाको विकास तथा स्थानीय तहको सञ्चालनमा राजनीतिक दल, कर्मचारी प्रशासन, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, गैर सरकारी संस्था तथा आम जनसमुदायबाट रचनात्मक एवम् सिर्जनात्मक सहयोगको निरन्तर अपेक्षा गर्दछु । साथै हामी नवनिर्वाचित सबै सदस्यहरु फुटेर हैन जुटेर बहुमतिय हैन सहमतिय अभ्यासबाट एक भई अगाडि बढनेछौं भन्ने प्रण गर्दछु ।

विगतका वर्षहरुको योजना कार्यान्वयनबाट आर्थिक, सामाजिक र भौतिक पूर्वाधार विकासमा केही उपलब्धीहरु हासिल भएका छन् । कृषि तथा उद्योगको पर्याप्त सम्भावना रहेको, गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी आउने पर्यटक भित्राउन सक्ने उत्तिकै सम्भावना रहेको धार्मिक, संस्कृतिक, पुरातात्त्विक सम्पदा प्रचुर मात्रमा हुँदा आध्यात्मिक क्षेत्रको स्वतस्फुर्त रूपमा विकास हुदै गएको विभिन्न जात जातिहरुको संस्कृतिक सम्पदाको बजारिकरण सम्भावना भएको साथै सम्मरीमाई गाउँपालिका क्षेत्रमा साना दूला उद्योगको विकास गरी लाभ लिन सक्ने आवस्था रहेको छ ।

समावेशी, समानुपातिक विकासमा सरलता, निष्पक्षता र पारदर्शिता कायम राखी छिटो छरितो सेवा हरेक नागरिकले महशुस गर्ने गरि प्रत्याभूत गराउनु गाउँपालिकाको जिम्मेवारी हो । यसका लागि स्थानीय तहमा क्रियासिल सम्पूर्ण राजनीतिक दल, नागरिक समाज, बुद्धिजिवी कर्मचारी तथा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको साथ र सहयोग प्राप्त भईरहेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न विषयलाई मार्गदर्शनको रूपमा लिईएको छ ।

- नेपालको संविधान, २०७२
- आर्थिक कार्यप्रणाली
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- संघीय तथा प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमहरु
- दीगो विकासका लक्ष्य
- स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४
- संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्गदर्शन तथा निर्देशनहरु
- वडा भेलाबाट प्राप्त योजनाहरु
- स्थलगतरूपमा गरिने योजनाहरुको अनुगमनबाट प्राप्त सिकाई
- विगतका समीक्षा तथा कार्यानुभवाट प्राप्त पृष्ठपोषण
- राजनीतिक दल, विषयगत शाखाहरु, निजि क्षेत्र तथा नागरिक समाजबाट प्राप्त सुझावहरु
- विषयगत समितिहरुको सुझावहरु
- राजशब परामर्श समितिको सुझाव
- संघीय र प्रदेश सरकारको आ.व. २०८०।०८१ को नीति तथा बजेट वक्तव्य
- सभाका सदस्यहरुका राय सुझावहरु
- सम्मरीमाई गाउँपालिकाको एकिकृत विकास योजनाको प्रतिवेदन
- स्थानीय तहको योजना बार्षिक बजेट दिग्दर्शन, २०७४
- स्थानीय तहका विभिन्न कानूनहरु
- समय समयमा ब्यक्त गरिएका प्रतिबद्धताहरु

आ.व २०८०/०८१ को दीर्घकालीन सोच उद्देश्य नीति तथा कार्यक्रमको बारेमा सक्षिप्त उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोचः

विकासका सबै भौतिक पूर्वधार एवम मानवीय क्षमता विकास गरी समृद्ध आधुनिक र सुन्दर गाउँपालिका बनाउदै सु-शासन, गरीवी निवारण एवम रोजगारीको सुनिश्चिततामा योगदान पुऱ्याउने।

उद्देश्यः-

गाउँपालिकामा रहेको विद्यमान बेरोजगार, बहुआयामिक गरीवी र असमानता घटाई सामाजिक आर्थिक रूपमा रूपान्तरण गर्ने ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का प्राथमिकताका क्षेत्रः

- भौतिक पूर्वधारहरूको स्तरोन्नति एवम गुणस्तरिय निर्माण कार्यमा जोड ।
- कृषि, पशु, वन, वातावरण र पर्यटन प्रवर्द्धन र विकासमा जोड ।
- स्वच्छ, पारदर्शी र जनमैत्री भ्रष्टाचारमुक्त सार्वजनिक सेवामा जोड ।
- मानवीय विकास, गुणस्तरिय शिक्षा, सर्वसुलभ स्वास्थ्य एवम सरसफाईमा जोड ।
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सु-शासनमा जोड ।
- लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणमा जोड ।
- दीगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा जोड ।
- आर्थिक, सामाजिक एवम शासकीय सुधारमा जोड ।
- आर्थिक विकास र गरीवी निवारणमा जोड ।
- समृद्ध र स्नोत सम्पन्न नगरीको रूपमा सम्मरीमाई गाउँपालिकालाई विकास गर्ने ।
- स्थानीय उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन र रोजगारी सृजनामा योगदान दिने किसिमको कर नीति अवलम्बन गर्ने ।
- कृषिमा पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी मत्स्य पर्यटन एवम धार्मिक पर्यटकीय नगरीको रूपमा विकास गर्ने ।
- गा.पा. भित्र रहेका ऐलानी, प्रति, सरकारी, सार्वजनिक जग्गाको लगत संकलन, नक्साङ्कलन, सिमाङ्कलन गरी संरक्षण गर्ने ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा गाउँपालिकामा सञ्चालन हुने प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरू निम्नानुसार हुनेछन् ।

आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

कृषि

१. उच्च मूल्यका फलफुल, तरकारी तथा अन्नबालीहरूको पकेट क्षेत्रहरू पहिचान गरी सघन कृषि क्षेत्र निर्धारण गरी ती स्थानहरूमा व्यावसायिक कृषि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२. रैथाने बालीहरूको वित संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको लागि विशेष प्रबन्ध मिलाइने गाउँपालिका भ्रमण गर्ने पर्यटकहरूलाई स्थानीय परिकारको ब्राण्डको रूपमा त्यस्तो खाना उपलब्ध गराइनेछ ।

४. कृषि उपजको आयात प्रतिस्थापनको नीति लिई कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित तुल्याउदै व्यवसायीकरण गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका भित्रका कृषकहरुको खण्डकृत/वर्गिकृत एवं विस्तृत तथ्याङ्क आधार निर्माण गरिनेछ । उत्पादन लागत, थोक तथा खुद्रा मुल्य विश्लेषण गर्दै विचौलियाबाट उत्पादकमाथि हुने ठगी तथा शोषण नियन्त्रणका लागि मुख्य कृषि उपजको गाउँपालिका भित्र समर्थनमुल्य निर्धारण गरिनेछ । बजारमा हुने मागको जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न व्यावसायिक कृषकका लागि तोकिएको मुल्यमा गाउँपालिकाले विक्री हुन नसकेको उत्पादन किन्ने घ्यारेन्टी (Buy Back Guarantee) गरिनेछ ।
६. व्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, कृषि सडक, विद्युतिकरण, कृषि बजार, सित भण्डार तथा गोदाम घरहरुको पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।

पशु सेवा

१. गाई र भैसीमा खोरेत, भ्यागुते र चरचरे, बाख्रामा पि.पि.आर., कुखुरामा रानीखेत र गम्बारो बिरुद्धको खोप कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
२. कृषि पेशालाई सम्मानित र व्यवसायिक बनाई पशु पालनमा आधारित जनताको जिवनस्तर सुधार गरिनेछ ।
३. बैज्ञानिक कृषि उत्पादन र आधुनिक प्रविधि युक्त गाई, भैसी, बाख्रा, कुखुरा र मत्स्य पालनमा बिशेष जोड दिइनेछ ।
४. मासु पसल तथा बधशालाहरुको पूर्वाधार स्तरोन्ती गरी स्वास्थ्य मापदण्डमा आधारित तुल्याइनेछ ।
५. गाई, भैसी कुखुरा चोरी निकासी पैठारी निरुत्सहित बनाउन कार्यपालिका स्तरीय अनुगमन टोली बनाउने र साथै खुल्ला मासु बिक्री बितरण पारिपाटीको अन्त्य गरी स्वास्थ्य मासु बिक्रि बितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. गाउँपालिका स्तरीय चौपाया पशु हाट बाजारको निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
७. गाउँपालिका स्तरीय छाडा पशुहुरो व्यवस्थापन गरिनेछ ।
८. सामूहिक घाँस खेती प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिका भित्र रहेको ऐलानी जग्गा, पर्ति, C नं. आदिलाई व्यवस्थित गरी पशु चरन क्षेत्र बनाइनेछ ।
१०. पशुपालनमा उन्नत नश्ल सुधार सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । बाख्राको श्रोत केन्द्रको स्थापनाको लागि संघिय सरकार र प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा कम्तीमा १ वटा श्रोत केन्द्र स्थापना गरी बाख्रा पालन व्यवसायलाई प्रवर्धन गरिनेछ ।
११. नेपाल सरकारबाट संचालित पशु बिमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१२. पशुपालनमा प्रयोग हुने आधुनिक यन्त्र जस्तै च्याफकटर, मिल्कीज़ मेशिन, एरिगेटर, चिरिलज़ भ्याट आदि अनुदानमा बितरण गरिनेछ ।
१३. अतिबिपन्न घरपरिवार महिलाहरुको जिवन उकास्न लोकल कुखुरा पालनमा बिशेष जोड दिइनेछ ।
१४. बेरोजगार महिलाहरुलाई बिशेष गरी बाख्रा पालन सम्बन्धि तालिम दिई बाख्रापालन व्यवसायमा संलग्न गरी आत्मनिर्भर बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१५. पशुपालन व्यवसायमा देखिने बाँझोपन समस्यालाई समाधान गर्न बाँझोपन निवारण शिविर संचालन गरिनेछ ।
१६. गाई भैसीहरूलाई खोप लगाउने क्रममा केही कारणबश पशुको मृत्यु भएमा वा भ्याक्सिसेटरको दुर्घटना भएमा क्षतिपुर्ति वापत केही रकम उपलब्ध गर्ने वा बिमा गरिनेछ ।
१७. सम्मरीमाई गाउँपालिकामा अधिकतम गाई भैसी पालन मुख्य पेशा भएकोले ब्याउने गाई भैसी वा तत्काल ब्याएको गाई भैसीलाई क्याल्सीयमको आवश्यकता पूर्तिको लागि क्याल्सीयम बितरण र बाँझोपन गाई भैसी आदि लाई मिनरल तथा अन्य औषधी बितरण गरिनेछ ।
१८. आन्तरिक परजीवि नियन्त्रण कार्यक्रम संचालनको लागि गाई भैसी बाखाहरूलाई जुकाको औषधी र लिभर टाँनिक बितरण गरिनेछ ।
१९. गोठ तथा भकारो सुधारमा अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
२०. दैनिक रूपमा पशु सम्बन्ध औषधी बितरण तथा सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।

सहकारी

१. सहकारी संस्थाहरूको स्थलगत सुशासन प्रवर्धन गर्दै निक्षेपकर्ताहरूको हित संरक्षणका लागि अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२. उत्पादनमूलक सहकारी संस्थाहरूको स्थापना गरि बिउ पुँजी लगानीको रूपमा सहयोग उपलब्ध गराइने र वार्षिक उत्पादनमा अनुदान दिइनेछ ।
३. गाउँपालिका भित्र स्थापना हुने सहकारी संस्थाहरूको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता बिषयहरूलाई संघ वा प्रदेशको ऐन वा कार्यीविधि बमोजिम अधि बढाइनेछ ।
४. सहकारीहरूको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पुँजी संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृजना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरतादिइनेछ ।
५. कृषि लगायत विषयगत सहकारीहरूलाई सो क्षेत्रमा केन्द्रित भै लगानी गर्ने नीतिलाई कठोर रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. गाउँपालिका भित्र संचालित सहकारी संस्थाहरूको कारोबार सफ्टवेयरमा ल्याई व्यवस्थित ढंगले अधि
७. गाउँपालिका भित्र संचालित सहकारी संस्थाहरूको अनुगमन तथा मुल्यांकन गरी नियमानुसार संचालन नभएमा र निष्कृत्य सहकारी संस्थाहरूलाई नियानुसार खारेज गरी व्यवस्थित गरी अधि बढाइनेछ ।
८. सहकारीहरूमा एक घर एक सहकारी सदस्यता बढाउनको लागि सहकारी शिक्षा विकासको लागि घुम्ती तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९. सहकारी संस्थाका कार्यालय व्यवस्थापन गर्नको लागि कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम दिइनेछ ।
१०. गाउँपालिकामा संचालित विषयगत सहकारी संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी संस्थागत गर्दै ऋण तथाबचतका लागि गाउँपालिका वाहिर जानुपर्ने स्थितिको अन्त्य गरिनेछ ।

वित्तीय क्षेत्रहरू (राजस्व परिचालन)

१. बिबिध बिषयमा करका क्षेत्र पहिचान गरि करको दायरा फराकिलो बनाउदै लैजाने निति लिईनेछ । सबैलाई करको दायरमा ल्याइनेछ ।
२. राजस्व परामर्श समितिले दिईएको सभावलाई आधारमानी अन्य कर दस्तुर शुल्क आदी निर्धारण गरी गाउँपालिकाको आयश्रोतलाई दिगो बनाइनेछ ।
३. गाउँपालिकामा तोकिएको कर तोकिएको अवधीमा बुझाई उत्कृष्ट कार्य गर्ने करदातालाई प्रोत्साहन स्वरूप सम्मान गर्ने कार्यलाई सुरुवात गरिनेछ ।
४. करदाता शिक्षा मार्फत गाउँपालिका बासीलाई कर तिर्ने अभिप्रेरित हुने वातावरण तयार गरिनेछ ।
५. पर्यावरणिय अध्ययन अवलोकन गरी प्रतिबेदनको आधारमा वालुवा निकासी मार्फत आन्तरिक राजस्व बृद्धि गर्न पहल गरिनेछ ।
६. आवश्यकता र औचित्यका आधारमा राजस्वको दर र दायरामा शसोधन गरिनेछ ।
७. गैर सरकारी संस्थाहरु मार्फत कार्यक्रमहरु संचालन गर्दा ३०% लागत सफेदारीमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ
८. बितरणमुखी कार्यक्रमहरु संचालन गर्दा (सम्मान कार्यक्रम बाहेक) कम्तीमा लाभग्राहिको २० प्रतिशत लागत साफेदारी हुने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
९. यस गाउँपालिकामा कार्यक्रम तथा योजनाहरु संचालन गर्नका लागि भदौ मसान्त सम्म कार्यालयमा सुचिकृत हुनुपर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१०. व्यवसाय दर्ता अनिवार्य गर्नुपर्ने र आ.व.को शुरुको ३ महिना भित्र दर्ता गर्दा ५० प्रतिशत छुट दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
११. आ.व. समाप्त भएको मितिले ३ महिना भित्र नविकरण गराएमा जरिवाना शुल्क पुर्ण छुट नीति अवलम्बन गरिनेछ ।